

film

Zločin na Divokém Západě

Westerny se poslední dobou moc netočí: snad se jejich náměty už vyčerpaly? Nový americký film 3:10 Vlák do Yumy v tom ohledu leccos naznačuje. Jeho děj totiž prapůvodně vychází z povídky, kterou v roce 1953 otiskl detektivkář Elmore Leonard, tehdy začínající a později velmi úspěšný a uznávaný (podle námětů jeho próz třeba natočili filmaři tak úspěšné snímky, jako jsou Jackie Brownová (režie Tarantino) či Buď v klidu a Chyťte ho (s výborným Johnem Travoltou).

Už tři roky po časopiseckém vydání se dotyčná Leonardova povídka změnila na film stejného názvu: atraktivního gaunera šarantně ztělesnil Glenn Ford, herec dnes známý spíš už jen fanouškům. A snímek dodnes počítají westernoví zasloučenci ke zlatému fondu milovaného žánru, k takovým majstrštykům, jako je V pravé poledne.

Bída o náměty, anebo snad pouhý fakt, že v některém z hollywoodských ateliérů zahálela dekorace městečka na Divokém Západě, rozhodla zřejmě více než půl století poté o vzniku remaku dotyčného příběhu. Všechna čest však režisérovi Jamesi Mangoldovi: nenatočil odvar, nýbrž western jako víno! Vystihl atmosféru Divokého Západu stejně věrně a okouzleně, jako jeho velcí předchůdci z let padesátých a šedesátých. A taky ovšem znamenitě obsadil hlavní role: coby bandita s okouzujícím úsměvem v něm exceluje někdejší gladiá-

tor Russel Crowe, jeho protihráče – pajdavého rančera, jednoho z eskorty, jež transportuje nebezpečného zločince do města k soudu a současně se tak snaží získat renomé u svého pubertálního potomka – ztělesnil Christian Bale. Méně hvězdné jméno, ale neméně vynikající herec!

Jedno sto a sedmáct minut, po které promítání filmu 3:10 Vlák do Yumy trvá, je svátkem pro milovníky westernu a upřímným

vyznáním žánru, jenž jako by se z kin trochu vytratil.

Napínavý příběh jako z učebnice, protože western má prostě své kánony: osamělí muži v savaně, nebezpečný průsmek, uhánějící dostavník a indiáni na cválajících koních, pádící stádo krav a hřbitov se zástupem prostých křížů coby taktická připomínka, která heroismus končí – a ovšem parádní přestřelka, v níž přijde ke slovu i archaický kulomet. Tehdy měly ještě zlo a dobro jasně rozdělené role a diváci dobře věděli, komu se má fandit...

(jiv)

česká
detektivka

BEZE SVĚDKŮ BY TO NEŠLO

Zatímco většina české prózy vzkvétá navzdory propadům knižního trhu a faktu, že tisíc či dva tisíce výtisků už dnes jsou ochotni nakladatelé považovat za slušný výsledek a pět tisíc prodaných kousků mají skoro za bestseller, česká detektivka skomírá a živoří. Ještě tak povídkové sborníky si čtenáři koupí na cesty, ale román? I kdyby však kupovat chtěli, velký výběr v regálech knihkupectví nenajdou.

Jednu z nemnoha výjimek představují svazčky brněnského nakladatelství MOBA, jež vytrvale produkuje edici původních českých detektivek v typografické nápodobě dávno zaniklého Smaragdu – byť útlým rozsahem jde spíše o novely než opravdové romány. A nebojí se zjevně sázet i na zcela neznámá jména, což nakladatele nepochybně ctí – a jen stěží mu to vydělává. Mezi nejčerstvější pokusy patří detektivka Karla Solana Štíhlá paní s bílým kolem.

Autor je nepochybně poučen na dobrých českých tradicích: zločin, který se zprvu jeví jako pouhá dopravní nehoda, jejíž původce ovšem ujel, vyšetřuje dvojice spřátelených kriminalistů, zkušenější kapitán Ston a jeho snaživý fámulus poručík Ramšík. Zprvu jasný případ se začne zamotávat, když poručíkovo podezření, že stopy zajištěné po nehodě vypadají nějak divně, podpoří svědkyně, starší paní, které si na místě nešťěstí, jež se stává místem činu, povšimla podivného chování napjatě přihlížející jiné ženy: mladé, s bílým bicyklem...

A pak už se naplno rozběhne klopotné vyšetřování, v němž je zprvu víc pochyb než úspěchů a nadějných indicií. Zkrátka, jak to bohužel nebývá v životě, ale ve správné detektivce být musí: pravda se ukáže až nakonec a pachatel zlého činu svému trestu neujde...

Přízně si rovnou, že rozhodně nejde o veledlo: autor se nevyhnul řadě klíče a také logika v jeho líčení mnohdy pokulhává a úpí. Ale dočíst se příběh dá, a příště to třeba bude lepší!

(-ěk)

knih

AUTA JAKO LIDÉ?

„Buďto nás auta všechny vyženou z měst, anebo budou města muset vyhnat auta,“ tak zní citát v úvodu knihy, přitažlivě nazvané Smrt má kola.

Povídkových souborů vychází po světě spousta a výběr je zpravidla dán dosti neurčitě, široce. V kterémžto ohledu je tedy svazek s názvem Smrt má kola spíš výjimečný: kritérium, podle něž příběhy editor Peter Haining vybral, je přesně a jasně formulováno už názvem svazku. A dále pak zpřesňováno pojmenováním jednotlivých kapitol: Autománie: Mašinerie smrti, Šílenství dálnice: Vražda v rychlém pruhu a do třetice Chromování vrazi: Budoucí autogeddon.

Automobil, pýcha lidstva, dávno už není jen dopravním prostředkem, ale i snem, posedlostí – i vražednou zbraní. A rozhodně také tématem, jež vábí a inspiruje četné autory detektivek, sci-fi – i hororů. Ano, těch je možná v Hainingově výběru zastoupeno nejvíce, třebaže tajemno, napětí strach a dobře dávkovaná hrůza jsou v povídkách vlastně všudypřítomné.

Svazek startuje slavnou povídkou Stephena Kinga Kamiony, ale blýsknou se i mnozí další z nejslavnějších (Roald Dahl,

J. G. Ballard, Jeffrey Archer, Roger Zelazny či Harlan Ellison). Ale i řada dalších autorů – s doposud méně „profláknutými“ či naopak neprávem pozapomenutými příjmeními prokazuje na stránkách knihy Smrt má kola své nepochybné umění vyprávět napínavě a důvtipně: Ian Watson, Ramsey Campbell, Jack Finney nejmenšími z dalších...

Povídky dobře přeložila Libuše Chocholová a vydalo pražské nakladatelství Metafora.

